

ارتباط صفات پنجگانه تاریک شخصیت و قلدری مجازی با تعدیل‌گری نظریه ذهن در دانشجویان

تاریخ دریافت: 1403/1/18 تاریخ پذیرش: 1403/4/1

بهرام پیمان نیا^{1*}، هانیه آشتاب²، فاطمه تابش³

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: صفات تاریک شخصیت بستر طیف گسترده‌ای از آسیب‌های اجتماعی نظیر قلدری مجازی را فراهم می‌کند. از این رو هدف این مطالعه بررسی ارتباط صفات پنجگانه تاریک شخصیت و قلدری مجازی با توجه به نقش تعدیل‌گر نظریه ذهن در دانشجویان بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل دانشگاه‌های مختلف کشور در سال تحصیلی 1401-1402 تشکیل می‌دهند که از بین آن‌ها 426 نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب گردید. ابزارهای پژوهش شامل پرسش‌نامه صفات تاریک شخصیت، پرسش‌نامه قلدری مجازی و آزمون کامپیوتری نظریه ذهن در سامانه مجازی پرسالاین بود. داده‌ها با استفاده از روش رگرسیون سلسله مراتبی تعدیلی تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که رابطه مثبت صفات ماکیاولی، ضداجتماعی، دیگرآزاری و کینه‌جویی با قلدری مجازی و رابطه منفی صفت خودشیفتگی با قلدری مجازی معنادار می‌باشد ($P=0/001$). علاوه بر این نتایج حاکی از نقش تعدیل‌گر نظریه ذهن در روابط صفات دیگرآزاری و کینه‌جویی با قلدری مجازی است ($P=0/001$). به عبارتی روابط بین صفات تاریک کینه‌جویی و دیگرآزاری با قلدری مجازی زمانی قوی‌تر است که نظریه ذهن پایین باشد.

نتیجه‌گیری: در مجموع با توجه به نتایج پژوهش حاضر به نظر می‌رسد ارتقای نظریه ذهن بتواند به عنوان یک عامل محافظت‌کننده در پیشگیری از آزارگری مجازی موثر باشد.

واژگان کلیدی: صفات پنجگانه تاریک، قلدری مجازی، نظریه ذهن

1 استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

* نویسنده مسئول b.peymannia@scu.ac.ir

2 دانشجوی کارشناسی روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

3 کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

The Relationship Between The Five Dark Personality Traits And Virtual Bullying With Theory of Mind Moderation in College Students

Received: 2024/04/06

Accepted: 2024/06/21

Bahram Peymannia*¹, Hanieh Ashtab², Fatemeh Tabesh³

Original Article

Abstract

Introduction: Dark personality traits are linked to various social harms, including virtual bullying. This study aimed to explore the relationship between the five dark personality traits and virtual bullying, focusing on the moderating role of theory of mind in students.

Method: The current research is descriptive-correlational in nature. The statistical population includes all students enrolled in various universities across the country during the academic year 1402-1401. From this population, a sample of 426 individuals was selected using a simple random sampling method. The research utilized several tools, including a questionnaire assessing dark personality traits, a virtual bullying questionnaire, and the Theory of Mind computer test conducted within the Pursline virtual system. Data were analyzed using the adjusted hierarchical regression method.

Findings: The research results indicate a significant positive relationship between Machiavellian, antisocial, bullying, and spiteful traits and virtual bullying ($P=0.001$). Conversely, there is a significant negative relationship between narcissism and virtual bullying ($P=0.001$). Additionally, the findings reveal that theory of mind plays a moderating role in the relationship between other traits associated with harassment and spitefulness and virtual bullying ($P=0.001$). In other words, when theory of mind is low, the connection between the dark traits of vindictiveness and bullying and cyberbullying becomes stronger.

Conclusion: According to the results of this study, promoting theory of mind appears to be an effective protective factor against virtual harassment.

Key words: Five Dark Traits, Virtual Bullying, Theory of Mind.

---

1 Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

* Corresponding Author: b.peymannia@scu.ac.ir

2 Bachelor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

3 Master of Clinical Psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

مقدمه

معمولاً آدمی ناخودگاه با شنیدن کلمه قلدری به یاد زورگویی‌های برخی افراد در دوران ابتدایی دبستان و نمایش آن در فیلم‌های سینمایی می‌افتد. اما حقیقت این است که نوع دیگری از آزارگری نیز وجود دارد که با قلدری‌های سنتی¹ متفاوت است. قلدری مجازی به عنوان پرخاشگری سایبری یا پرخاشگری الکترونیکی اطلاق می‌شود و نوعی قلدری است که با اعمال تهاجمی و با استفاده از فناوری‌های الکترونیکی به مرحله ظهور می‌رسد (استوک دال، کوین، نلسون و اریکسون²، 2015). قلدری مجازی اقداماتی مانند اعمال موهن، به نمایش گذاشتن نظرات آزاردهنده، هک کردن یک حساب کاربری، افشا کردن اطلاعات شخصی دیگران بدون رضایت آن‌ها، آزارگری و فرستادن پیام تهدیدآمیز را در بر می‌گیرد. همچنین ابعاد تکرار در طی زمان و نبود توازن قدرت بین پرخاشگر و قربانی به تعریف قلدری سایبری افزوده شده‌اند (دل ری، کاسس و اولتگا³، 2016). دو ویژگی ذاتی قلدری مجازی شامل پرخاشگری مکرر و عدم تعادل قدرت میان قلدر و قربانی می‌باشد که هر دو مورد جنبه‌های کلیدی برای شناسایی موارد رفتار آزارگرانه مجازی هستند (دادور، اوردلمن و دی جانگ⁴، 2012؛ منین، گوارینی، ماملی و اسکرزپیس⁵، 2021). پرخاشگری مکرر به این معنی است که چنین عملی بیش از یک بار یا دو بار اتفاق می‌افتد. بنابراین یک پیام تهدید آمیز به‌عنوان آزارگری مجازی در نظر گرفته نمی‌شود (لیمبر، کوالسکی و آگاتستون⁶، 2008؛ کوالسکی، لیمبر و آگاتستون، 2012). ویژگی دوم یعنی ملاک «عدم تعادل قدرت» به وضعیتی اشاره دارد که قربانیان نمی‌توانند به راحتی از خود در برابر قلدر دفاع کنند. از سوی دیگر نگرانی‌های روز افزون در ارتباط با افزایش تعداد خودکشی‌های مرتبط با آزار و اذیت مجازی که با فریب و انتشار متن، عکس و فیلم‌های خصوصی شکل می‌گیرد و برخی از نمونه‌های بارز آن در سالیان اخیر در افراد عادی و سرشناس جامعه از جمله دانش‌آموزان، مجریان و هنرمندان مشاهده شده از جمله مواردی است که ضرورت شناسایی عوامل درون فردی و عوامل تعدیل‌کننده آزارگری مجازی را برجسته می‌سازد.

براساس پژوهش‌های انجام شده افراد دارای ویژگی‌های شخصیتی منفی توانایی پیش‌بینی ارتکاب ضداجتماعی و جنایتکارانه را دارند (پیندا⁷ و همکاران، 2022). صفات تاریک شخصیت⁸ یکی از مهمترین عوامل درون فردی هستند که به جنبه‌های نفرت‌انگیز شخصیت و آسیب‌رسانی به دیگران اشاره می‌کنند و اغلب در رفتارهای ناهمخوان، سنگدلانه، فریب‌کارانه و توأم با مشکلات بین‌فردی دیده می‌شوند. سه ویژگی ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی از جمله صفاتی هستند که در شناسایی و فرمول‌بندی اولیه صفات مخرب به سه‌گانه تاریک شخصیت⁹ معروف شدند (پاوهلوس و ویلیامز¹⁰، 2002). طبق نتایج پژوهش محمودفخه، روشن و شیری (1401) سه‌گانه تاریک شخصیت با بی‌تفاوتی اخلاقی بازاریان رابطه مثبت و معنادار دارد. پاوهلوس و ویلیامز (2002) در پژوهش‌های ابتدایی خود نشان دادند که این صفات سه‌گانه همپوشی و شباهت‌های بسیاری با یکدیگر دارند و خصوصیتی مانند ناسازگاری، سنگدلی، فریبکاری، خودمحوری، فقدان صداقت و در نهایت تمایل به بهره‌کشی میان‌فردی، ویژگی‌های مشترک سه‌گانه‌های تاریک شخصیت هستند و احتمال دارد یکی از این صفات هسته مرکزی سایر صفات تاریک باشد (آرون¹¹، 2013). همچنین نتایج پژوهش آقابابایی، محمدتبار و صفاری‌نیا (2014) نشان داد که صفات صداقت - فروتنی و

1. traditional bullying
2. Stockdale, Coyne, Nelson & Erickson
3. Del Rey, Casas & Ortega
4. Dadvar, Ordelman & De Jong
5. Menin, Guarini, Mameli & Skrzypiec
6. Limber, Kowalski & Agatston
7. Pineda
8. Dark Tetrad Personality
9. Dark Triad Personality
10. Paulhus & Williams
11. Arwen

سه‌گانه تاریک به طور منحصر به فردی به اجتماعی بودن، جهت‌گیری مذهبی و شادی مربوط می‌شود. رضانپور، جوزی، بگیان کوله مرزی (1401) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که صفات ماکیاولیسم، جامعه ستیزی و خودشیفتگی به عنوان صفات تاریک شخصیت در ویژگی‌هایی مانند سبک اجتماعی بدخواهانه، نقض قوانین، ناسازگاری و احتمال ارتکاب رفتارهای ضداجتماعی مشترک هستند و چنین الگوهای رفتاری با تأثیرگذاری بر روی ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی و ایجاد گرایش به سوء استفاده از دیگران، دست انداختن، خودنمایی کردن باعث می‌شود که این افراد از شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک تقویت کننده رفتاری استفاده کنند. با این وجود برخی شواهد پژوهشی نشان داد صفات تاریک شخصیت علی‌رغم شباهت، سازه‌های متمایز و متفاوتی هستند و دو صفت جامعه‌ستیزی و ماکیاولیسم در مقایسه با خودشیفتگی در ملاحظات اخلاقی تاریک‌تر و ناگوارتر قلمداد می‌شوند (آرون، 2013). از این رو به تدریج پژوهشگران با شناسایی مولفه چهارم دیگرآزاری¹ و مولفه پنجم کینه‌توزی²، سه‌گانه پیشین را به مدل پنج‌گانه تاریک شخصیت بسط دادند (اوینگ، زیگلر هیل و ونک³، 2016).

دیگرآزاری یا سادیسم به ویژگی گفته می‌شود که فرد با آزار دیگران دچار کامیابی و سرخوشی می‌شود و این صفت می‌تواند مشکلات بسیاری را در روابط بین فردی متوجه اطرافیان کند. اگرچه این اصطلاح بیشتر در موقعیت‌های جنایی و در حوزه مسائل جنسی بررسی شده است، با این وجود اخیراً پژوهشگران حالت خفیف‌تری از این پدیده را که به عنوان دیگرآزاری روزمره مرسوم است، مورد توجه قرار داده‌اند که به شکل آزارگری غیرجنسی جلوه می‌کند و به نظر می‌رسد در جمعیت عمومی جامعه رایج‌تر باشد (پینکر⁴، 2011). در همین راستا برخی شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که سادیسم با ابعاد صداقت - فروتنی، توافق‌جویی و عاطفی بودن در مقیاس هگزاکو⁵ رابطه منفی دارد و با صفات تاریک ضد اجتماعی و ماکیاولیسم رابطه مثبت دارد (میر و اگان⁶، 2017). لیچ⁷ و همکاران (2019) در پژوهش خود نشان دادند که سادیسم پیش‌بینی کننده‌ی قابل توجهی برای فریب می‌باشد. علاوه بر این کینه‌جویی⁸ به‌عنوان پنجمین صفت تاریک شخصیت در مواجهه با احساسات و رویدادهای منفی توسط برخی افراد همانند یک راهبرد جهت تنظیم هیجان استفاده می‌شود. به عبارتی چنین صفتی با تمایل به متحمل شدن هزینه به منظور آسیب رساندن به شخص دیگری مشخص می‌شود (فورسای و انگلیم⁹، 2021). شهرت و کینه‌جویی (فوربر و اسمید¹⁰، 2014) و منافع نسبی برای فرد در صورتی که هزینه هایش کمتر از آسیب به دیگری باشد (کورزبان، دسکیولی و اوبرین¹¹، 2007)، همگی نمونه‌هایی از پیچیدگی انگیزه‌های افراد کینه‌جو است. در مجموع کینه‌جویی با سبک بین فردی خصمانه (جنسن¹²، 2010)، سطوح پایین احساس گناه (استریکلند¹³ و همکاران، 2013)، و نگرانی اندکی جهت جلوگیری از آسیب رساندن به دیگران هنگام تصمیم‌گیری اخلاقی (مارکوز، زیگلر هیل، مرکر و نوریس¹⁴، 2014) همراه است و شواهد پژوهشی نشان می‌دهد با دیگر صفات تاریک شخصیت نظیر خودشیفتگی و ماکیاولیسم و ضد اجتماعی نیز رابطه دارد (زیگلر هیل و همکاران، 2015).

اگرچه افرادی که دارای صفات تاریک شخصیت هستند نگرانی نسبتاً اندکی برای رفاه دیگران از خود نشان می‌دهند اما به طور شگفت‌انگیزی داده‌های معدودی از این ایده حمایت می‌کنند که فقدان همدلی در افراد دارای صفات تاریک شخصیت ناشی

1. sadism
2. Spitefulness
3. Ewing D, Zeigler-Hill & Vonk
4. Pinker
5. HEXACO
6. Meere & Egan
7. Lech
8. Spitefulness
9. Forsyth & Anglim
10. Forber & Smead
11. Kurzban, DeScioli & O'Brien
12. Jensen
13. Strickland
14. Marcus, Zeigler-Hill, Mercer & Norris

از نارسایی در نظریه ذهن¹ (ToM) آن‌هاست. اصطلاح نظریه ذهن که به توانایی شناختی درک حالت‌های ذهنی مانند اهداف، نیت، باورها، تمایلات، هیجان‌ها و عواطف خود و دیگران اشاره دارد، نخستین بار توسط پریماک و وودراف² (1978) برای بررسی این فرضیه که آیا میمون‌ها برای درک، تبیین و پیش‌بینی رفتار قادر به نسبت دادن حالت‌های ذهنی هستند، استفاده شد (زمانکوا³ و همکاران، 2018). همچنین نظریه ذهن عبارت است از یک توانایی شناختی که براساس آن فرد رفتار خود و دیگران را می‌فهمد و معنادار می‌کند (زمانکوا و همکاران، 2018). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مشخصه اصلی اختلالات روانی نقص در نظریه ذهن است (ایلزارب⁴ و همکاران، 2019). بررسی‌های متعدد در پژوهش‌ها نشان داده است که نظریه ذهن ارتباط تنگاتنگی با فرآیندهای شناختی دارد. حتی این تاثیرگذاری آن قدر عمیق است که در شخصیتی که بعداً افراد کسب می‌کنند موثر می‌باشد (ونکادا، اوینگ، مرکر و نوسر⁵، 2015). در همین راستا برخی مطالعات نشان می‌دهند صفات ماکیاولیسم و ضداجتماعی هر دو با نقص در نظریه ذهن و همدلی همراه هستند (علی و کامورو - پرمیوزیک⁶، 2010؛ علی، آموریم⁷ و کامورو - پرمیوزیک، 2009). به عبارتی افراد دارای صفات تاریک ضداجتماعی و ماکیاولی توانایی ضعیفی در درک احساسات دیگران داشته و تمایل بیشتری به استثمار آن‌ها دارند (جانسون و وبستر⁸، 2012). در افراد تکانشی و مخاطره‌جو ثبات عاطفی و اثرپذیری نیز پایین است. لذا به جای ذهنی بودن و ادراک دیدگاه دیگران بیشتر فیزیکی عمل می‌کنند (صیدی، احمدیان و صفاری نیا، 1401). نتایج حاصل از پژوهش عبدالحمیدی، محمدزاده و غدیری صورمان آبادی (1402) نشان داد، رابطه منفی معنی‌داری بین قلدری مجازی و همدلی عاطفی وجود دارد. همچنین مطالعات دیگری نشان می‌دهند افراد دارای صفت کینه‌جویی قابلیت کمتری در نظریه ذهن دارند (اوینگ، زیگلر هیل و ونک⁹، 2016). درحالی که برخی مطالعات نشان می‌دهند قلدرها ممکن است مهارت‌های نظریه ذهن را بهتر از همسالان خود نشان دهند (جان، پتر و جان¹⁰، 1999). یکی از جمعیت‌های مورد هدف در زمینه ی قلدری مجازی، دانشجویان می‌باشند که ممکن است به صورت گروهی تحت تاثیر آسیب این مساله قرار گیرند و جامعه را تحت تاثیر قرار دهند. همچنین از دلایل دیگر انتخاب نمونه از جامعه دانشجویان بواسطه استفاده مداوم آن‌ها از فضای مجازی در مقایسه با سایر اقشار جامعه است. در مجموع با توجه به شواهد پژوهشی ذکر شده مبنی بر ارتباط صفات تاریک شخصیت و آزارگری در روابط بین فردی از یک سو و از سوی دیگر نتایج متناقض در ارتباط با نظریه ذهن و صفات تاریک شخصیت (دافنر¹¹ و همکاران، 2015) و اهمیت جامعه‌ی دانشجویان در بخش‌های مختلف جامعه، این سوال مطرح می‌شود که آیا نظریه ذهن ارتباط بین صفات تاریک شخصیت و قلدری مجازی در دانشجویان را تعدیل می‌کند؟

روش

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی است که رابطه بین متغیرها را با روش تعدیل‌گری مورد بررسی قرار می‌دهد. متغیر تعدیل کننده (که در اینجا نظریه ذهن است) در واقع متغیر مستقلی است که نقش ثانویه دارد و محقق مایل است تا اثر آن را در فرآیند آزمودن فرضیه، در کنار متغیر مستقل مطالعه کند. جامعه پژوهش حاضر شامل تمامی دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی سراسر

1. Theory of Mind
2. Premack & Woodruff
3. Zemánková
4. Ilzarbe
5. vonkada, Ewing, Mercer & Noser
6. Ali & Chamorro-Premuzic
7. Amorim
8. Jonason & Webster
9. Ewing, Zeigler-Hill & Vonk
10. Jon, Peter & John
11. Dufner

کشور در سال 1402 بود. با توجه به نمونه مطلوب 400 نفر در مطالعات رگرسیونی از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی از یک سو و معیار ماده‌های ابزار پژوهش و احتمال افت آزمودنی از سوی دیگر نمونه اولیه 430 نفر برآورد شد و پرسش‌نامه‌های صفات تاریک شخصیت، قلدری مجازی و تکلیف کامپیوتری نظریه ذهن در سکوی مجازی پرسلاين در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت. پس از بررسی پاسخ‌های دریافتی 4 پاسخ نامه به دلیل تکمیل ناقص از فرآیند ارزیابی حذف گردید و در نهایت پاسخنامه 426 نفر به‌عنوان نمونه نهایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. میانگین سنی شرکت کنندگان در این پژوهش 22/2 سال بود. داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS ورژن 24 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. همچنین رضایت آزمودنی‌ها جهت انجام پژوهش کسب شد.

ابزارهای پژوهش

در ادامه ابزار به کار گرفته شده در پژوهش بیان می‌شوند:

الف) آزمون ذهن خوانی از طریق تصویر چشم¹: برای سنجش ذهن خوانی از نسخه‌ی کامپیوتری آزمون تجدید نظر شده ذهن خوانی از طریق چشم‌ها بارون - کوهن² (2001) استفاده شد. فرم تجدید نظر شده این تست شامل 36 سؤال می‌باشد، که شامل عکس‌هایی از ناحیه چشم هنرپیشه‌های زن و مرد است. با هر سؤال چهار توصیف حالت ذهنی (یک حالت هدف و سه حالت انحرافی با همان ارزش هیجانی) ارائه می‌شود. تنها با استفاده از اطلاعات بینایی از پاسخ دهندگان خواسته می‌شود کلمه‌ای که بهترین توصیف‌کننده فکر یا احساس صاحب چشم‌ها است را انتخاب کنند. برای نمره گذاری به هر جواب صحیح نمره یک تعلق می‌گیرد و نمرات بین دامنه 0 (صفر) و 36 قرار می‌گیرند. نمره کمتر از 22 نشانگر نظریه ذهن پایین، نمره بین 22-30 نشانگر نظریه ذهن متوسط است و نمره بالاتر از 30 نشانگر ذهن خوانی بالا می‌باشد. پایایی آزمون در نسخه ی اصلی و پژوهش فرناندز - اباسکال³ و همکاران (2013)، $P < 0/63$ (01) بوده است. اعتبار و همسانی درونی این آزمون بعد از ترجمه در پژوهش بافنده (1390) از طریق روش آلفای کرونباخ 0/73 به دست آمد. همچنین در پژوهش بخشی‌پور، علیلو، خانجانی، رنجبر و بافنده قراملکی (1397) با روش کودر ریچاردسون 0/69 به دست آمد. در پژوهش ذبیح زاده و همکاران (1392) ضریب بازآزمایی آزمون در نمونه ای متشکل از 30 دانشجو و در مدت زمان دو هفته 0/61 گزارش شده است. آلفای کرونباخ در این پژوهش 0/79 به دست آمد.

ب) آزمون قلدری و قربانی سایبری: پرسش‌نامه 20 سوالی قلدری سایبری توسط مینه سینی، نوستینی و کالوسی⁴ (2011) ساخت و معرفی شده و دارای دو نسخه، یکی مربوط به کسانی است که با قلدری سایبری مواجه شده اند و دیگری نسخه مربوط به افرادی است که این نوع قلدری را مرتکب شده‌اند. این پرسش‌نامه اگرچه بر روی نوجوانان و جوانان از نظر روایی و پایایی بررسی شده، ولی برای اجرا در تمام سنین و بالاخص در محیط‌های کار نیز مناسب است. پرسش‌نامه دو بخشی قلدری سایبری شامل 20 سوال در طیف لیکرت پنج گزینه ای (هرگز (نمره 1)، یکی دو بار در ماه (نمره 2)، دو تا سه بار در ماه (نمره 3)، هفته ای یک‌بار (نمره 4) و چندین بار در هفته (نمره 5)) است. 10 سوال اول که مربوط به قربانی قلدری سایبری است در چهار سطح به صورت قربانی قلدری خفیف (نمره 10 تا 20)، قربانی قلدری متوسط (20 تا 30)، قربانی قلدری زیاد (نمره 30 تا 40) و قربانی قلدری بسیار زیاد (نمره 40 تا 50) توصیف شد. 10 سوال بعدی که مربوط به عامل قلدری سایبری می‌باشد، در چهار سطح به صورت عامل قلدری خفیف (نمره 10 تا 20)، عامل قلدری متوسط (20 تا 30)، عامل قلدری زیاد (نمره 30 تا 40) و عامل قلدری

1. Computer Version of revised reading the mind in the eye test

2. Baron-Cohen

3. Fernández-Abascal

4. Menesini, Nocentini & Calussi

بسیار زیاد (نمره 40 تا 50) توصیف شد. نمره کلی قلدری سایبری خفیف (نمره 1 تا 25)، قلدری سایبری متوسط (نمره 26 تا 50)، قلدری سایبری زیاد (نمره 51 تا 75) و قلدری سایبری بسیار زیاد (نمره 76 تا 100) سطح بندی گردید. در نسخه‌ی اصلی آزمون و پژوهش هیوسنا، تتاما و پوروادی¹ (2020) مقادیر آلفای کرونباخ 0.7 است. در پژوهش شیرافکن و همکاران (1398) رویی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسش‌نامه مناسب ارزیابی شده است. همچنین ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش شیرافکن و همکاران (1398) برای این پرسش‌نامه 0/78 برآورد شد. آلفای کرونباخ در این پژوهش 0/79 به دست آمد.

ج) پرسش‌نامه صفات پنجگانه تاریک شخصیت: این پرسش‌نامه ترکیبی از سه پرسش‌نامه «نسخه فارسی پرسش‌نامه دوجین کثیف پلاس و ویلیامز»، «نسخه فارسی مقیاس کوتاه تکانش دیگرآزاری» و «نسخه فارسی مقیاس کینه‌توزی» می‌باشد که توسط یوسفی، احمدی و میرزا زاده (1400) ابداع شده است. داده‌ها در دو مرحله مورد تحلیل قرار گرفت. ابتدا تحلیل عاملی اکتشافی حاکی از استخراج پنج مولفه ماکیاولیسم، جامعه ستیزی، خودشیفتگی، دیگرآزاری و کینه‌توزی بود که توانست در نهایت 12/59٪ از واریانس را تبیین نماید. همچنین تحلیل عاملی تاییدی نشانگر تایید ساختار پنج عاملی و برازش مطلوب مدل بود؛ همه شاخص‌های برازش بالاتر از مقدار بحرانی 0/9 بودند. ضرایب همسانی درون گویه‌ها از طریق آلفای کرونباخ برای مولفه‌ها بین 0/74 تا 0/86 و برای کل مقیاس 0/77 بود. ضرایب بازآزمایی برای کل مقیاس 0/75. برای مولفه‌ها بین 0/70 تا 0/79 بود. مدل پنج‌گانه صفات تاریک شخصیت در نمونه ایرانی مورد تایید قرار گرفت و می‌تواند در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی مورد ارزیابی قرار بگیرد. داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS ورژن 24 و روش رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته‌ها

برای بررسی رابطه مستقیم میان متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول 1 میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. شرکت کنندگان در مجموع 426 نفر بودند که شامل 372 نفر دانشجوی مقطع کارشناسی، 32 نفر دانشجوی کارشناسی ارشد و 22 نفر دانشجوی دکتری بودند. علاوه بر این شرکت کنندگان پژوهش حاضر شامل 301 نفر خانم (70/65٪ درصد) و 125 نفر آقا (29/35٪ درصد) بودند.

جدول 1. میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش

مقیاس	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی	مقیاس	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی
مقیاس ماکیاولیسم	426	0	10/3732	آنتی سوشال	426	0	10/3732
مقیاس خودشیفته	426	0	5/61252	سادیسم	426	0	5/61252
مقیاس کینه‌توزی	426	0	28/00	کینه‌توزی	426	0	28/00
مقیاس نظریه ذهن	426	0	28/00	نظریه ذهن	426	0	28/00
مقیاس قلدری مجازی	426	0	28/00	قلدری مجازی	426	0	28/00
تعداد	426	0	28/00	تعداد	426	0	28/00
گم شده	0	0	28/00	گم شده	0	0	28/00
میانگین	11/8146	4/15645	0/090	میانگین	11/8146	4/15645	0/090
انحراف معیار	3/89447	4/15645	0/064	انحراف معیار	3/89447	4/15645	0/064
کمترین	7/00	10/00	0/064	کمترین	7/00	10/00	0/064
بیشترین	31/00	35/00	0/064	بیشترین	31/00	35/00	0/064
Pearson Correlation	0/119	0/119	0/090	Pearson Correlation	0/119	0/119	0/090
Sig. (2-tailed)	0/014	0/014	0/064	Sig. (2-tailed)	0/014	0/014	0/064
N	426	426	426	N	426	426	426
Pearson Correlation	0/090	0/090	0/090	Pearson Correlation	0/090	0/090	0/090
Sig. (2-tailed)	0/064	0/064	0/064	Sig. (2-tailed)	0/064	0/064	0/064
N	426	426	426	N	426	426	426
Pearson Correlation	0/073-	0/073-	0/073-	Pearson Correlation	0/073-	0/073-	0/073-
Sig. (2-tailed)	0/116	0/116	0/116	Sig. (2-tailed)	0/116	0/116	0/116
N	426	426	426	N	426	426	426

1. Husnaa , Tentamab & Purwadic

**0/424	**0/451	0/041	1	**0/438	**0/302-	**0/285	Pearson Correlation	سادیسیم
0/000	0/000	0/394		0/000	0/000	0/000	Sig. (2-tailed)	
426	426	426	426	426	426	426	N	
**0/421	**0/339	**0/159	**0/438	1	**0/311-	**0/312	Pearson Correlation	کینه‌توزی
0/000	0/000	0/000	0/000		0/000	0/000	Sig. (2-tailed)	
426	426	426	426	426	426	426	N	
**0/126-	0/049	0/088	**0/302-	**0/311-	1	**0/339-	Pearson Correlation	نظریه ذهن
0/009	0/312	0/070	0/000	0/000		0/000	Sig. (2-tailed)	
426	426	426	426	426	426	426	N	
*0/119	0/090	*0/116-	**0/285	**0/312	**0/339-	1	Pearson Correlation	قلدری مجازی
0/014	0/064	0/016	0/000	0/000	0/000		Sig. (2-tailed)	
426	426	426	426	426	426	426	N	

** P < 0/01

* P < 0/05

همانطور که در جدول یک مشاهده می‌شود ضرایب همبستگی صفات تاریک ماکیاولی، تنفرجویی و دیگرآزاری با قلدری مجازی (در سطح $P < 0/01$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین بین قلدری مجازی و نظریه ذهن (در سطح $P < 0/01$) رابطه منفی معناداری وجود دارد. لازم به ذکر است بین صفات تاریک ضداجتماعی و خودشیفتگی با قلدری مجازی رابطه معناداری مشاهده نشد. در مجموع برای بررسی روابط تعاملی مربوط به متغیر تعدیل‌کننده از روش تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی تعدیلی استفاده شد. لازم به ذکر است برای بررسی روابط تعاملی متغیر پیوسته در پیش‌بینی یک متغیر وابسته، ابتدا باید متغیر مستقل اول و سپس متغیر مستقل دوم (متغیر تعدیل‌کننده) و در نهایت مضروب این دو وارد تحلیل رگرسیون شود. اگر تعامل در ورای اثر دو متغیر مستقل، واریانس تبیین شده متغیر وابسته را بطور معنی‌داری بالا برد می‌توان اظهار داشت که متغیر مستقل دوم (متغیر تعدیل‌کننده)، رابطه بین متغیر مستقل اول و متغیر وابسته را تعدیل می‌کند (هاشمی شیخ‌شانی و همکاران، 1387). نتایج حاصل از رگرسیون سلسله مراتبی تعدیلی در جدول 2 ارائه شده است.

جدول 2. نتایج تحلیل رگرسیون صفات ماکیاولی، ضداجتماعی و خودشیفتگی

P	ΔF	ΔR^2	R^2 تعدیل شده	R	مدل	صفات تاریک شخصیت
0/001	30/906	0/117	0/121	0/348	1	صفت ماکیاولی
0/662	30/901	0/115	0/121	0/348	2	صفت ماکیاولی
0/001	30/592	0/122	0/126	0/355	1	صفت ضد اجتماعی
0/887	20/594	0/120	0/126	0/356	2	صفت ضد اجتماعی
0/001	29/538	0/124	0/131	0/360	1	صفت خودشیفتگی
0/893	29/542	0/125	0/131	0/362	2	صفت خودشیفتگی

نتایج تحلیل رگرسیون به منظور بررسی اثر تعدیل‌کننده نظریه ذهن در تبیین واریانس قلدری مجازی از طریق صفت ماکیاولی در جدول 3 نشان داده شده است. مقایسه نتایج تحلیل رگرسیون در مدل 1 و 2 نشان می‌دهد که نظریه ذهن باعث کاهش ΔR^2 به میزان 0/11 شده که این میزان معنادار نیست ($P=0/662$, $\Delta F= 30/901$, $\Delta R^2 0/11$). همچنین مقایسه نتایج تحلیل رگرسیون در مدل 1 و 2 برای صفت ضداجتماعی نشان می‌دهد که نظریه ذهن باعث کاهش ΔR^2 به میزان 0/12 شده که این میزان معنادار نیست ($P=0/887$, $\Delta F= 20/594$, $\Delta R^2 0/12$). در نهایت مقایسه نتایج تحلیل رگرسیون در مدل 1 و 2 برای

صفت خودشیفتگی نشان می‌دهد که نظریه ذهن باعث افزایش ΔR^2 به میزان 0/12 شده که این میزان معنادار نیست (0/12). ($P=0/893$, $\Delta F= 29/542$, ΔR^2)

جدول 3. نتایج تحلیل رگرسیون و ضرایب استاندارد و غیر استاندارد بر اساس مدل 1 و 2 صفت کینه‌جویی

مدل	R	R^2 تعدیل شده	ΔR^2	ΔF	P
1	0/403	0/162	0/159	41/026	0/001
2	0/439	0/193	0/187	33/572	0/001
مدل	B	SEB	β	t	P
1- ثابت	16/470	1/257	-	13/106	0/001
نظریه ذهن	-0/286	0/050	-0/268	-5/722	0/001
صفت کینه‌جویی	0/194	0/040	0/229	4/895	0/001
2- ثابت	10/666	1/913	-	5/576	0/001
نظریه ذهن	-0/007	0/086	-0/006	-0/080	0/936
صفت کینه‌جویی	0/753	0/146	0/889	5/161	0/001
اثر تعدیل کننده نظریه ذهن	-0/028	0/007	-0/653	-3/974	0/001

مدل 1- متغیرهای پیش‌بین: نظریه ذهن و صفت کینه‌جویی

مدل 2- متغیرهای پیش‌بین: نظریه ذهن و صفت کینه‌جویی و اثر تعدیل کننده نظریه ذهن در تبیین قلدردی مجازی نتایج تحلیل رگرسیون به منظور بررسی اثر تعدیل کننده نظریه ذهن در تبیین واریانس قلدردی مجازی در جدول 4 نشان داده شده است. مقایسه نتایج تحلیل رگرسیون در مدل 1 و 2 نشان می‌دهد که نظریه ذهن باعث افزایش ΔR^2 به میزان 0/19 شده که این میزان معنادار است ($P=0/001$, $\Delta F= 33/572$, $\Delta R^2 0/19$). این مدل نشان می‌دهد که 19 درصد از واریانس مشاهده شده در نمرات قلدردی مجازی توسط اثر تعدیل کننده نظریه ذهن تبیین می‌شود. همچنین ضرایب استاندارد تحلیل رگرسیون در مدل 2 نشان می‌دهد اثر تعدیل کننده ی نظریه ذهن ($t = -3/974$, $\beta = -0/653$) به طور معنادار واریانس قلدردی مجازی را تبیین می‌کند.

جدول 4. نتایج تحلیل رگرسیون و ضرایب استاندارد و غیر استاندارد بر اساس مدل 1 و 2 صفت دیگر آزاری

مدل	R	R^2 تعدیل شده	ΔR^2	ΔF	P
1	0/389	0/152	0/148	37/806	0/001
2	0/458	0/210	0/204	37/371	0/001
مدل	B	SEB	β	t	P
1- ثابت	17/131	1/223	-	13/891	0/001
نظریه ذهن	-0/297	0/050	-0/279	-5/931	0/001
صفت دیگر آزاری	0/163	0/038	0/201	4/274	0/001
2- ثابت	8/616	1/936	-	4/450	0/001
نظریه ذهن	0/113	0/088	0/106	1/283	0/200
صفت دیگر آزاری	1/087	0/170	1/336	6/407	0/001
اثر تعدیل کننده نظریه ذهن	-0/047	0/008	-1/110	-5/578	0/001

مدل 1- متغیرهای پیش بین: نظریه ذهن و صفت دیگر آزاری

مدل 2- متغیرهای پیش بین: نظریه ذهن و صفت دیگر آزاری و اثر تعدیل کننده نظریه ذهن در تبیین قلدردی مجازی

نتایج تحلیل رگرسیون به منظور بررسی اثر تعدیل‌کننده نظریه ذهن در تبیین واریانس قلدری مجازی در جدول 5 نشان داده شده است. مقایسه نتایج تحلیل رگرسیون در مدل 1 و 2 نشان می‌دهد که نظریه ذهن باعث افزایش ΔR^2 به میزان 0/20 شده که این میزان معنادار است (ΔR^2 0/20، $\Delta F = 37/371$ ، $P = 0/001$). این مدل نشان می‌دهد که 20 درصد از واریانس مشاهده شده در نمرات قلدری مجازی توسط اثر تعدیل‌کننده نظریه ذهن تبیین می‌شود. همچنین ضرایب استاندارد تحلیل در مدل 2 نشان می‌دهد اثر تعدیل‌کننده ی نظریه ذهن ($\beta = -1/110$ ، $t = -5/578$) به طور معنادار واریانس قلدری مجازی را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش متغیر نظریه ذهن در رابطه بین صفات تاریک وجود و قلدری مجازی انجام شد و به دنبال بررسی رابطه‌ی صفات تاریک شخصیت با قلدری مجازی و نیز نقش تعدیل‌گر نظریه ذهن در این رابطه بوده است. همانطور که نتایج پژوهش نشان داده است، بین صفات تاریک شخصیت و قلدری مجازی رابطه وجود دارد و نیز در صفات تاریک دیگرآزایی و کینه‌جویی، نظریه ذهن نقش تعدیل‌گر ایفا اما در صفات تاریک ضد اجتماعی، ماکیاولی و خودشیفتگی این رابطه وجود ندارد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین صفات تاریک شخصیت و قلدری مجازی رابطه وجود دارد. یافته‌های به دست آمده از این پژوهش با نتایج پژوهش‌های میر و اگان (2017)، لچ و همکاران (2019) و روستینگ¹ (1998) همسو می‌باشد. قلدری مجازی عملی غیرتهاجمی است که با هدف توهین و آسیب رساندن به دیگران انجام می‌شود و افراد یا گروه‌ها از طریق اینترنت یا رسانه‌های اجتماعی دیجیتال به طور مکرر آن را انجام می‌دهند (هاندونو، لاهیم و سیتی چای²، 2019؛ کوالسکی، لیمبر و مک کارد³، 2019). به عبارت دیگر قلدری مجازی هر نوع تعرض عمدی و مکرر پرخاشگری است که یک فرد یا گروه به صورت آنلاین در برابر قربانیانی که نمی‌توانند به راحتی از خود دفاع کنند، انجام می‌دهد (وانگ، کیائو، لی و دانگ⁴، 2021). در مقابل قلدری چهره به چهره، قلدران مجازی نمی‌توانند واکنش پریشانی قربانی را ببینند؛ زیرا در متن بی‌هویتی رخ می‌دهد (آتویاما و تالبرت⁵، 2010). براساس پژوهش جاناسون و وبستر (2012) صفات تاریک شخصیت با برخی صفات منفی از جمله پرخاشجویی رابطه دارند. ویژگی اساسی صفات تاریک شخصیت این است که آن‌ها از لحاظ اجتماعی و بین فردی آزاردهنده و ناخوشایند هستند. این صفات با فراوانی بالا می‌توانند در موقعیت‌های روزمره خانوادگی، شغلی و تحصیلی خود را نشان بدهند، با این حال شدت آن‌ها به اندازه ای نیست که نیازمند توجه بالینی یا روانپزشکی باشد (جانسون، والتین، لی و هاربسون⁶، 2011). پژوهش حاضر نشان داد که دو صفت سادیسم و کینه‌جویی با قلدری مجازی رابطه دارند. در افراد مبتلا به سادیسم، آسیب زدن به دیگران واجد یک لذت درونی می‌باشد (پاولهوس، باکلس، تراپنل و جانس⁷، 2020) و این افراد به دنبال فرصت برای درگیر شدن در فعالیت‌های روزمره ظالمانه یا آزارگرانه هستند (احمدپور، 1397). همچنین روان تحلیل‌گران کینه‌توزی را به گرایشی نسبت می‌دهند که در آن فرد به خودش آسیب می‌زند تا دیگران را تنبیه کند (پاولهوس و ویلیامز⁸، 2002). که می‌توان پرخاشگری نسبت به قربانی را در هر دو صفت تشخیص داد.

1. Rusting

2. Handono, Laeheim & Sittichai

3. Kowalski, Limber & McCord

4. Wang, Qiao, Li & Dong

5. Aoyama & Talbert

6. Jonason, Valentine, Li & Harbeson

7. Paulhus, Buckels, Trapnell & Jones

8. Williams

فرضیه دیگر پژوهش به این موضوع پرداخت که آیا نظریه ذهن نقش تعدیل‌گری در رابطه‌ی بین صفات تاریک شخصیت و قلدری مجازی دارد یا خیر. براساس نتایج تحلیل داده‌ها یکی از عوامل اثرگذار بر سادیسم و کینه‌توزی، نظریه ذهن می‌باشد. نظریه ذهن معتقد است تعاملات اجتماعی تحت تاثیر درک خود و دیگران بوده و در نتیجه روابط اجتماعی موفق مستلزم داشتن مکانیزمی خاص است که بتوان حالت‌های درونی دیگران را پردازش کرد (یوسفی و ایمان زاد، 1397). عنصر اساسی در نظریه ذهن درک عوامل هدفمندی رفتار و جهت دار بودن ادراک دیگران است. تئوری ذهن ما را قادر می‌سازد تا رفتار دیگران را توضیح دهیم، پیش‌بینی و همچنین دستکاری کنیم (انجمن روانپزشکی آمریکا¹، 2013). بررسی متون و مطالعات روان‌شناختی نشان می‌دهد که نظریه ذهن، عامل مهمی در تعیین سلامتی و داشتن عملکرد موفق در تعاملات اجتماعی است و نقص در آن با اختلالات درون ریز (مانند افسردگی، اضطراب و انزوای اجتماعی) و اختلالات برون ریز (مانند بزهکاری و رفتار پرخاشگرانه) ارتباط دارد (زارع، ملک زاده، آقاییوسفی و غلامعلی لواسانی، 1399). به نظر می‌رسد افراد مبتلا به این دو صفت با ضعف در نظریه ذهن، قادر به درک مناسب امیال، هیجانات و خواسته‌های دیگران نبوده و از تاثیر دردآور اقدامات قلدرانه‌ی خود بر قربانیان بسیار بیگانه اند. در حقیقت قلدری مجازی به جهت ماهیت بی‌هویتی فضای مجازی سبب می‌شود تا به دلیل عدم مشاهده‌ی چهره و حالات و هیجانات فرد قربانی، اقدام به قلدری و عدم همدلی و درک مناسب افزایش یابد. بدین صورت که با آموزش و توانمند سازی در زمینه‌های مرتبط با نظریه ذهن، می‌توان رفتارهای تلافی جویانه همچون قلدری مجازی را در افراد مبتلا به صفات دیگر آزاری و کینه جویی تعدیل نمود. در پژوهش حاضر نیز برخی از محدودیت‌ها وجود داشت: از جمله اینکه پژوهش به صورت مقطعی و دو ابزار آن از نوع خودگزارشی و پرسش‌نامه بوده است. همچنین این پژوهش فقط در جامعه‌ی دانشجویان جوان انجام شده که می‌تواند نتایج متفاوتی را در سنین بالاتر و در اقشار دیگر به همراه داشته باشد. از این جهت پیشنهاد می‌شود که این پژوهش در سنین بالاتر و فرهنگ‌ها و کشورهای دیگر تکرار شود و نتایج آن با یکدیگر مقایسه شود. جهت کاهش خطاهای ابزارهای خودگزارشی بهتر است پژوهش‌های بعدی از طریق مصاحبه انجام گیرند. از جنبه کاربردی، نظر به تاثیر نظریه ذهن در دو صفت سادیسم و کینه‌توزی و در نتیجه بهبود روابط اجتماعی، لازم است که نقش والدین و کادر آموزشی را در جهت تربیت و پرورش این ویژگی تقویت کرد.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی نویسنده دوم و دارای کد اخلاق IR.SCU.REC.1403.012 می‌باشد. از تمامی شرکت کنندگانی که در پژوهش حاضر حضور داشتند کمال تشکر را داریم.

تعارض در منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ گونه تعارض منافی در مورد این مقاله وجود ندارد.

منابع

- احمدپور، علی (1397). روابط ساختاری بعد شخصیت غیرطبیعی و تتراد تاریک. پایان نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

1. American Psychiatric Association

- بافنده، حسن (1390). مروری بر نظریه ذهن در بیماران اسکیزوفرنی. داشتن علائم مثبت و منفی و مقایسه آن با افراد سالم. پایان نامه دکتری. متخصص علوم اعصاب شناختی، دانشگاه تبریز.
- جوزی، حسن؛ رضانپور، فرزانه؛ بگیان کوله مرز، محمدجواد. (1401). الگویی ساختاری سبک‌های دل‌بستگی، سه گانه تاریک شخصیت، حساسیت به طرد شدن با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با میانجی‌گری مهارت‌های ارتباطی در دانش‌آموزان. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، 12(48)، 1-20.
- ذبیح زاده، عباس، نجاتی، وحید، ملکی، قیصر، درویشی لرد، معصومه، و رادفر، فرهاد (1391). بررسی رابطه بین توانایی ذهن خوانی و پنج عامل بزرگ شخصیت. تازه‌های علوم شناختی، 14(1) (مسلسل 53)، 19-30.
- زارع، حسین، ملک زاده، اکرم، آقاپوسفی، علیرضا، و غلامعلی لواسانی، مسعود (1399). مدل تبیینی قضاوت اجتماعی: نقش نظریه ذهن با واسطه‌گری ویژگی‌های شخصیت. مجله علوم روان‌شناختی، 19(85)، 121-128.
- شیرافکن، امیرحسین؛ نصراللهی، اکبر؛ حسن زاده، رمضان (1399). رابطه اعتیاد به فضای مجازی با قلدری سایبری و بی‌موابیل‌هراسی در دانشجویان. فصلنامه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، 10(1)، 105_124.
- صیدی، ستار؛ احمدیان، حمزه؛ صفاری نیا، مجید (1401). پیش‌بینی همدلی عاطفی براساس تنظیم هیجان و خودکنترلی در معلمان. فصلنامه تعلیم و تربیت، 37(151).
- عبدالمحمدی، کریم؛ غدیری، فرهاد؛ محمدزاده، علی (1402). پیش‌بینی پرخاشگری سایبری بر اساس همدلی، بی‌تفاوتی اخلاقی و نشخوار خشم در نوجوانان. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، 13(50)، 15-30.
- محمودعلیلو، مجید، بخشی پور، عباس، بافنده قراملکی، حسن، خانجانی، زینب، و رنجبر، فاطمه (1390). بررسی نقص نظریه ذهن در اسکیزوفرنیک‌های دارای علائم مثبت و منفی و مقایسه آن با افراد سالم. پژوهش‌های نوین روان‌شناختی (روان‌شناسی دانشگاه تبریز)، 6(22)، 79-96.
- محمودفخه، هیمن؛ روشن، آرمین؛ شیری، حبیبه (1401). پیش‌بینی بی‌تفاوتی اخلاقی بر اساس صفات تاریک شخصیت و باور به دنیای عادل در بازاریان شهر ارومیه در دوران کرونا. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، 12(47)، 98-114.
- یوسفی، رحیم؛ احمدی، عزت‌اله و میرزازاده، افسانه (1400). اعتباریابی متقاطع مدل صفات پنج‌گانه تاریک. فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی، 16(61)، 95-110.
- Aghababaei, N., Mohammadtabar, S., Saffarinia, M. (2014). Dirty Dozen vs. the H factor: Comparison of the Dark Triad and Honesty–Humility in prosociality, religiosity, and happiness. *Personality and Individual Differences*, 67, 6–10.
- Ali, F., Amorim, I. S., & Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Difference*, 47(7), 758-762.
- Ali, F., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). The Dark Side of Love and Life Satisfaction: Association with Intimate Relationship, Psychology and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 48, 228-233.
- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). Arlington, VA: Author.
- Aoyama, I., & Talbert, T. L. (2010). Cyberbullying internationally increasing: New challenges in the technology generation. In Adolescent online social communication and behavior: Relationship formation on the internet. *IGI Global*, 183-201.
- Arwen, P. (2013). *Risk: Negotiating Safety in American Society. The American Historical Review*, 118(5), 1564–1565.

- Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Hill, J., Raste, Y., & Plumb, I. (2001). The "Reading the Mind in the Eyes" Test revised version: a study with normal adults, and adults with Asperger syndrome or high-functioning autism. *J Child Psychol Psychiatry*, 42 (2), 241-251
- Dadvar, M., Ordelman, R., & De Jong, F. D. (2012). Trieschnigg, Improved cyberbullying detection using gender information, in: Dutch-Belgian Information Retrieval Workshop, 23–26.
- Del Rey, Casas, J., & Ortega, R. (2016). Impact of the ConRed Program on Different Cyberbullying Roles. *AGGRESSIVE BEHAVIOR*, 42, 123–135.
- Dufner, M., Arslan, R. C., Hagemeyer, B., Schönbrodt, F. D., & Denissen, J. J. (2015). Affective contingencies in the affiliative domain: Physiological assessment, associations with the affiliation motive, and prediction of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(4), 662.
- Ewing, D., Zeigler-Hill, V., & Vonk, J. (2016). Spitefulness and deficits in the social-perceptual and social-cognitive components of Theory of Mind. *Personality and Individual Differences*, 91, 7–13.
- Fernández-Abascal, E. G., Cabello, R., Fernández-Berrocal, P., & Baron-Cohen, S. (2013). Test-retest reliability of the 'Reading the Mind in the Eyes' test: A one-year follow-up study. *Molecular Autism*, 4(1), 33.
- Forber, P., & Smead, R. The evolution of fairness through spite. (2014). *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 281(1780).
- Forsyth, L., Anglim, J., March, E., & Bilobrk, B. (2021). Dark Tetrad personality traits and the propensity to lie across multiple contexts. *Personality and Individual Differences*, 177.
- Handono, S .G., Laeheem, K., & Sittichai, R. (2019). Factors related with cyberbullying among the youth of Jakarta, Indonesia. *Children and Youth Services Review*, 99, 235-239.
- Husna, M., Tentama, F., & Purwadi. Validity and Reliability Analysis of the Cyberbullying Scale. *ASRJETS*, 2313-4410.
- Ilzarbe, D., de la Serna, E., Baeza, I., Rosa, M., Puig, O., Calvo, A., Masias, M., Borrás, R., Pariente, J. C., Castro-Fornieles, J., & Sugranyes, G. (2019). The relationship between performance in a theory of mind task and intrinsic functional connectivity in youth with early onset psychosis. *Dev Cogn Neurosci*, 40.
- Jensen, R. (2010). The (Perceived) Returns to Education and the Demand for Schooling. *The Quarterly Journal of Economics*, 125, 515-548.
- Jonason, P .K., Valentine, K. A., Li, N .P., & Harbeson, C .L. (2011). Mate selection and dark Dark Triad: Facilitating a short- term mating strategy and creating a volatile environment. *Personality and Individual Differences*, 51, 679-682.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2012). A protean approach to social influence: Dark Triad personalities and social influence tactics. *Personality and Individual Differences*, 52(4), 521–526.
- Jon, S., Peter, S. K., & John, S. (1999). Social cognition and bullying: Social inadequacy or skilled manipulation? *British journal of developmental psychology*, 17(3), 435-450.
- Kowalski, R .M., Limber, S .P., & McCord, A. (2019). A developmental approach to cyberbullying: Prevalence and protective factors. *Aggression and Violent Behavior*, 45, 20-32.
- Kowalski, R. M., Limber, S. P., & Agatston, P. W. (2012). *Cyber bullying: Bullying in the Digital Age*. John Wiley & Sons.
- Kurzban, R., DeScioli, P., & O'Brien, E. (2007). Audience effects on moralistic punishment. *Evolution and Human Behavior*, 28(2) , 75–84.
- Lech, S., O'Sullivan, J. L., Gellert, P., Voigt-Antons, J. N., Greinacher, R., & Nordheim, J. (2019). Tablet-based outpatient care for people with dementia. *GeroPsych*, 32(3), 135–44.
- Limber, S. P., Kowalski, R. M., & Agatston, P. W. (2008). *Cyber Bullying: A Prevention Curriculum for Grades 6-12*, Hazelden Publishing.
- Marcus, D. K., Zeigler-Hill, V., Mercer, S. H., & Norris, A. L. (2014). The psychology of spite and the measurement of spitefulness. *Psychological assessment*, 26(2), 563.

- Meere, M., & Egan, V. (2017). Everyday sadism, the Dark Triad, personality, and disgust sensitivity. *Personality and Individual Differences, 112*, 157-161.
- Menesini, E., Nocentini, A., & Calussi, P. (2011). The measurement of cyberbullying: Dimensional structure and relative item severity and discrimination. *Cyberpsychology, behavior, and social networking, 14*(5), 267-274.
- Menin, A., Guarini, C., Mameli, G., & Skrzypiec, A. (2021). Brighi, Was that (cyber)bullying? Investigating the operational definitions of bullying and cyberbullying from adolescents' perspective, *Int. J. Clin. Health Psychol, 21*, 2.
- Paulhus, D. L., Buckels, E. E., Trapnell, P. D., & Jones, D. N. (2020). Screening for Dark Personalities: The Short Dark Tetrad (SD4).
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: narcissism, Machiavellianism and psychopathy. *J Res, 36*(6), 556-563.
- Pineda, D., Rico-Bordera, P., Martínez-Martínez, A., Galán, M., & Piqueras, J. (2022). Dark tetrad personality traits also play a role in bullying victimization. *Frontier*,
- Pinker, S. (2011). The better angels of our nature: Why violence has declined. APA PsycInfo,
- Premack, D., & Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind? *Behavioral and Brain Sciences, 1*(4), 515-526.
- Rusting, C. L. (1998). Personality, mood, and cognitive processing of emotional information: three conceptual frameworks. *Psychological bulletin., 124*(2): 165-166
- Stockdale, L. A., Coyne S. M., Nelson D. A., & Erickson D. H. (2015). Borderline personality disorder features, jealousy, and cyberbullying in adolescence. *Personality and Individual Differences, 83*, 148-53.
- Strickland, C. M., Drislane, L. E., Lucy, M., Krueger, R. F., & Patrick, C. J. (2013). Characterizing psychopathy using DSM-5 personality traits. *Assessment, 20*, 327-338.
- vonkade, V. D., Ewing, S., Mercer, A. E., & Noser, B. (2015). Mindreading in dark personality features and theory of mind personality and individual differences, *87*, 50-54.
- Wang, X., Qiao, Y., Li, W., & Dong, W. (2021). How is Online Disinhibition Related to Adolescents' Cyberbullying Perpetration? Empathy and Gender as Moderators. *The Journal of Early Adolescence, 0*(0), 1-29.
- Yousefi, R., & Imanzad, A. (2018). Validating the Dark Tetrad Personality Model. *IJPCP, 24* (2), 190-201.
- Zemánková, P., Lošák, J., Czekóová, K., Lungu O, Jáni M, Kašpárek T, & Bareš M. (2018). Theory of Mind Skills Are Related to Resting-State Frontolimbic Connectivity in Schizophrenia. *Brain Connect, 8*(6), 350-361.
- Zeigler-Hill, V., Noser, A. E., Roof, C., Vonk, J., & Marcus, D. K. (2015). Spitefulness and moral values. *Personality and Individual Differences, 77*, 86-90.
- .